

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Chełmie, Polska
Akademia Zamojska, Polska
University of Wolverhampton, Great Britain
Universität Osnabrück, Deutschland

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У СИСТЕМІ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Збірник матеріалів

У Міжнародної науково-практичної конференції

26 листопада 2024 року

Ніжин – 2024

УДК 364 (063)

П-18

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 6 від 25 листопада 2024 року).

Схвалено до друку Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 5 від 29 листопада 2024 року).

Рецензенти:

Карбовнічек І., доктор габілітований, професор Академії Ігнатіанум у Кракові (Польща);

Безтелесна Л. І., доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та публічного врядування Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне (Україна).

П18 **Партнерська** взаємодія у системі інститутів соціальної сфери: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (26 листопада 2024 р., м. Ніжин) / За заг. ред. О. В. Лісовця. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 202 с.

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери», яка відбулася 26 листопада 2024 р. в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя. На конференції були розглянуті актуальні проблеми партнерства державних закладів, установ, громадських організацій у наданні соціальних послуг, у підтримці вразливих категорій населення, у створенні інклюзивного простору; теоретико-методологічні засади соціального партнерства; особливості професійної підготовки фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії; шляхи налагодження взаємодії освітніх закладів різних типів і рівнів – ці й інші питання висвітлені на сторінках даного видання.

Для викладачів, науковців, молодих дослідників, фахівців соціальної сфери.

УДК 364 (063)

© НДУ ім. М. Гоголя, 2024
© О. В. Лісовець, редакція, 2024

ЗМІСТ

Розділ I **ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПАРТНЕРСТВА У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

Артюх І. В. Механізми соціального захисту безробітних на рівні територіальної громади.....	8
Бутенко К. О. Термінологічний аналіз проблеми соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.....	10
Зінченко Т. В. Сімейне виховання у неблагополучних сім'ях: особливості та причини помилок у вихованні дітей	12
Казачек О. С. Використання арт-терапевтичних технік у роботі з дітьми-біженцями	15
Конончук А. І. Зміст міжсекторного соціального партнерства у сфері соціальної роботи.....	17
Костюшко Г. В., Чекалкіна О. М. Партнерство з громадськими організаціями у наданні соціальної підтримки учасникам бойових дій	20
Красновид В. В. Шкільний булінг як соціально-психологічне явище	22
Кунгурцева О. А. Проблема самотності в сучасному світі	25
Куниця Т. Ю. Групи взаємопідтримки як засіб вирішення соціально-психологічних проблем вразливих категорій населення в умовах територіальної громади ...	27
Лісовець О. В., Решетило С. Г. Надання соціальних послуг в Україні в умовах децентралізації	30
Михальчук В. М. Особливості управління персоналом у закладі соціальної роботи.....	32
Рижанова А. О., Солодовникова О. І. Соціальна робота з учнями-жертвами домашнього насильства.....	34
Сарана Д. Ю. Соціальна взаємодія батьків і педагогів у процесі формування усвідомленого батьківства	36
Сичова В. В., Хижняк Л. М. Теоретичні підходи до міжсекторного партнерства у соціальній сфері.....	39
Супрун Ю. М., Подоляко А. Р. Кібербулінг: його види та відмінність від невіртуального булінгу.....	42
Шустер В. М. Сутність дефініції «безконфліктна взаємодія»	44

Розділ II
ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВНИХ ЗАКЛАДІВ, УСТАНОВ, ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСТВІД

Білоус О. Л., Чернета С. Ю. Причини домашнього насильства під час війни в Україні.....	47
Вишневська Ю. В. Система соціальних послуг для інтеграції мігрантів у Німеччині (досвід землі Нижня Саксонія, м. Бремен).....	49
Гончаренко О. В., Дрібног О. В. Партнерство як механізм подолання гендерної нерівності між чоловіками і жінками у сфері зайнятості	52
Гончаренко О. В., Шликова Ж. В. Партнерська взаємодія з дитячими і молодіжними громадськими організаціями як вимога часу	54
Гриценко В. А., Рижанова А. О. Міжсекторальна співпраця в соціальній допомозі жінкам, які зазнали насильства в умовах війни	57
Гук О. Ф. Соціальне замовлення як основний механізм соціального партнерства у соціальній роботі	60
Карпова І. Г. Партнерська взаємодія держави й молоді в Україні в історичному контексті ..	63
Кириченко К. О. Соціально-правовий захист постраждалих від домашнього насильства: вітчизняний та зарубіжний досвід партнерської взаємодії	66
Кільовий В. М., Б'янка Г. Г. Особливості соціальної підтримки родин військовослужбовців у сучасних умовах.....	69
Криницька І. П. Співпраця неурядових та комунальних закладів соціальної сфери під час надання послуг дітям з інвалідністю та їхнім сім'ям	73
Малишко О. Є. Досвід інноваційної послуги «Опіка-24» з догляду людей похилого віку в Німеччині	75
Мідько Т. С. Міжвідомча взаємодія в організації надання соціальних послуг людям похилого віку в умовах воєнного стану	78
Пільчевська Л. М. Взаємодія соціальних інститутів у формуванні усвідомленого материнства та батьківства молоді в громаді.....	81
Рижанова А. О., Бойко П. В. Особливості соціальної роботи із військовослужбовцями та їх сім'ями: вітчизняний та зарубіжний досвід	84

Токар М. Ю.	
Актуальність партнерства громад і неурядових організацій у наданні соціальних послуг під час повоєнної відбудови України	86
Чернета С. Ю.	
Мультидисциплінарний підхід до надання соціальних послуг	89

Розділ III

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Б'янка Г. Г.	
Особливості підготовки соціальних працівників до роботи з ветеранами	92
Кириченко Н. А.	
Університет як учасник процесів реабілітації та ресоціалізації клієнтів пробації	94
Мигуля Я. Ю.	
Екологізація освіти у форматі компетентнісного підходу	96
Останіна Н. С., Подоляко А. Р.	
Педагогіка партнерської взаємодії у підготовці соціальних працівників	98
Педора О. В.	
Проблема формування психологічної готовності особистості до професійної діяльності	100
Пісоцький О. П.	
Формування продуктивного мислення студентів-гуманітаріїв	103
Санжаровець В. М., Петренко Т. В.	
Партнерська взаємодія у підготовці фахівців соціальної сфери	106
Тимченко О. А.	
Формування ціннісно-сислової сфери особистості у процесі професійного навчання у ЗВО	108
Федоренко Д.В.	
Медіаграмотність соціальних працівників як засіб підвищення ефективності комунікації з отримувачами соціальних послуг	111
Хлєбик С. Р., Ковальова С. А.	
Підготовка майбутніх фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії у професійній діяльності	114

Розділ IV

ПАРТНЕРСТВО В ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ

Борисюк С. О., Угрехелідзе А. В.	
Організаційні умови соціальної реабілітації військовослужбовців в Україні.....	117
Гаврись М. Д.	
Особливості роботи інклюзивно-ресурсних центрів в умовах воєнного стану .	119
Гордієнко Т. В., Ведмідь В. Р.	
Особливості налагодження співпраці щодо організації інклюзивного простору закладу освіти	122
Демчук С. О.	
Волонтерство як інструмент соціальної інтеграції осіб з інвалідністю	125

Денисюк С. О., Левандовський М. Ю. Тьюторинг як складова соціального супроводу студентів з особливими освітніми потребами у закладах вищої освіти	128
Качалова Т. В., Баришевський М. І. Психолого-педагогічний супровід дітей з аутизмом в умовах інклюзивної освіти.....	131
Пащенко Д. Т. Роль дитячих розважальних центрів у соціально-педагогічній підтримці підлітків.....	134
Роган О. С. До проблеми вивчення можливостей саденотерапії в роботі з сім'ями, які виховують дитину з інвалідністю	136
Савельчук І. Б. Адаптивність технологій соціальної роботи для підтримки стійкості суспільства	139
Телешун О. М. Робота педагогічних працівників щодо організації інклюзивного навчання для учнів з розладами аутистичного спектру	142
Тичина С. В., Хлєбїк С. Р. Роль партнерства у створенні інклюзивного навчального середовища в закладах освіти	144
Ткаченко Д. Ю. Аналіз сучасних ІКТ-рішень для підтримки інклюзивного навчання.....	147
Токарук Л. С. Умови формування інклюзивного освітнього середовища у закладах вищої освіти	150
Третяк Т. І. Технічні засоби навчання у роботі з дітьми з порушенням слуху.....	153
Хижняк В. В. Оновлення партнерством організації реабілітаційного та інклюзивного простору в медичній діяльності	155

Розділ V

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Бі Є Партнерська взаємодія між школою та сім'єю в процесі формування соціально-моральних якостей дитини	158
Божок В. В. Зарубіжний досвід партнерства у профілактиці віктимної поведінки підлітків .	161
Бойко Д. О. Педагогічні умови виховання патріотизму у дітей старшого дошкільного віку через ознайомлення їх з історією рідного міста.....	163
Вишневський С. А. Інтелектуальна гра як засіб розвитку пізнавальної активності підлітків	164

Гасанова Л. І.	
Роль партнерської взаємодії школи та сім'ї у формуванні соціально-емоційних навичок учнів у новій українській школі	166
Гончаренко О. В., Ткаченко А. Ю.	
Інтеграція освітніх та соціальних послуг в контексті забезпечення прав дітей і молоді у закладах освіти.....	168
Грищенко С. В., Єфремова О. П., Грищенко О. П.	
Партнерство закладів вищої освіти та інститутів громадянського суспільства в процесі громадянської освіти.....	171
Завацька Л. М.	
Домашнє насильство стосовно дітей у фокусі сімейних конфліктів.....	173
Калініченко О. П.	
Взаємодія сім'ї та закладів позашкільної освіти у вихованні патріотичних почуттів дітей підліткового віку.....	176
Кеба А. Ю.	
Ігрова діяльність як провідний чинник розвитку мовлення старших дошкільників у закладі дошкільної освіти.....	179
Клименко Л. В.	
Аналіз педагогічного досвіду вітчизняних ЗВО щодо попередження явища свідомої бездітності.....	182
Литовченко О. В.	
Соціальне партнерство закладів позашкільної освіти: актуальні практики в умовах воєнного часу	184
Лю Сіхуей	
Теоретичні засади організації взаємодії закладу позашкільної освіти і сім'ї у формуванні соціокультурних потреб вихованців	187
Пей Ян	
Партнерство-запорука успішного розвитку здоров'язберезувального середовища закладу позашкільної освіти.....	190
Платонова О. Г.	
Форми і методи взаємодії соціального педагога з сім'єю щодо профілактики шкідливих звичок у дітей.....	192
Шимко Х. В.	
Особливості організації позашкільної діяльності для дітей молодшого шкільного віку	195
Яременко Б. І.	
Розвиток пізнавальних інтересів підлітків в гуртках інтелектуальних ігор	197

<https://www.kmu.gov.ua/news/reforma-decentralizaciyi-zavershitsya-v-2020-roci-provedennyam-voseni-miscevih-vivoriv-na-novij-teritorialnij-osnovi-gromad>.

4. Токар М. Ю. Можливості співпраці громадської організації з об'єднаною територіальною громадою. *Публічне управління XXI століття: синтез науки та практики: Збірник тез XIX Міжнародного наукового конгресу (м. Харків, 19 квітня 2019 р.)*. Харків: ХарPI НАДУ «Магістр», 2019. С. 177–180.

5. Токар М. Ю. Публічно-управлінські інновації в діяльності громадської організації. *Наук. зб. матеріалів Міжн. наук.-практ. конф. «Інноваційні технології як фактор розвитку суспільства» (Київ, 17 груд. 2019 р.)*. Київ: МАІТ, 2019. С. 116–118.

Чернета Світлана Юріївна

Волинський національний університет
імені Лесі Українки, м. Луцьк

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ДО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Соціальний захист та соціальна підтримка громадян, які опинились в складних життєвих обставинах, в т. ч. у зв'язку із бойовими діями є необхідним напрямом соціальної політики у період війни в Україні. Відповідно держава цей обов'язок, а саме, відповідальність за безпеку та благополуччя своїх громадян, покладає на територіальні громади. Цей процес вимагає перегляду старих та впровадження нових підходів і принципів планування і організації процесу надання соціальних послуг. Одним із таких підходів є мультидисциплінарний підхід, який, на сьогодні є не зовсім новим, однак вважається інноваційним та ефективним. Такий підхід є актуальним і використовується в багатьох галузях знань для комплексного вирішення проблем.

Впровадження мультидисциплінарного підходу до надання соціальних послуг в Україні регулюється відповідними нормативно-правовими актами, зокрема, порядком організації мультидисциплінарного підходу з надання соціальних послуг у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) [2]. Проблема застосування мультидисциплінарного підходу до надання соціальних послуг, формування здатності у соціальних працівників, фахівців із соціальних робітників та інших фахівців/надавачів соціальних послуг є досить актуальною.

Питаннями застосування мультидисциплінарного підходу в цілому та в соціальній роботі з різними групами клієнтів зокрема висвітлені в працях таких науковців: І. Артеменко, Л. Тюпті, І. Іванової, Н. Бондаренко, Г. Діденко, Н. Майорова, В. Синьова та ін.

Мультидисциплінарний підхід трактують як загальнонауковий методологічний підхід, що передбачає поєднання різних наукових напрямів при вивченні певного явища чи процесу [3].

Проаналізувавши різноманітні наукові джерела можемо розглядати мультидисциплінарний підхід як залучення знань з різних предметних галузей, але не поєднання їх. Виділяють такі ознаки застосування мультидисциплінарного підходу: активне поєднання кількох, тобто більше двох, дисциплін; фахівці з різних галузей, досліджуючи різні аспекти проблеми, здійснюють діяльність самостійно, паралельно або послідовно, при цьому не виходячи за межі своєї галузі, ставлять власні цілі,

використовують спеціальні знання, методи та засоби; діяльності фахівців є зовнішні узгодженою, зосередженою на потреби клієнтів; фахівці поінформовані про міждисциплінарну взаємодію; висновки окремих досліджень підсумовуються і зіставляються; результат представляється як узагальнення окремих частин, здобутих у межах кожної окремої галузі [4].

Наукові дослідження свідчать, що застосування мультидисциплінарного підходу є необхідним для вирішення реальних соціальних та екологічних проблем. Застосування цього підходу є ефективним за умови вирішення складної проблеми, що забезпечує дослідження проблеми з різних точок зору. Мультидисциплінарний підхід забезпечує можливість створення загальної теорії бачення конкретної проблеми дослідження. Цей підхід дозволяє «розглянути» проблему з різних позицій та мінімізувати «однобокість» оцінки [4].

Мультидисциплінарний підхід з надання соціальних послуг корелює із загальнонауковим підходом та забезпечується наданням комплексу соціальних послуг мультидисциплінарними командами, до складу яких включаються не менше трьох осіб з числа таких працівників територіальної громади: соціальний працівник, соціальний робітник, медичний працівник, юрисконсульт, працівники сектору ювенальної превенції, психолог, поліцейський офіцер громади, старости відповідного старостинського округу та інших фахівців відповідно до ситуації [2]. Такі мультидисциплінарні команди створюються тимчасово, з метою забезпечення колегіальності рішень узгодженості дій під час надання соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах.

Мультидисциплінарний підхід запроваджено з метою: забезпечення доступності соціальних послуг; розширення їх спектру; охоплення більшої чисельності осіб, задоволення їх потреб, а також потреб тих осіб, які проживають у віддалених населених пунктах; наближення до рівня європейських стандартів якості соціальних послуг» [4].

Відповідно до чинного законодавства надання соціальних послуг мультидисциплінарною командою базується на принципах адресності та індивідуального підходу (мінімізує їх отримання не за потребою), доступності та відкритості (сприяє полегшенню процедури отримання), добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг (забезпечує свободу вибору), гуманності, комплексності (сприяє підвищенню якості соціальних послуг при меншій затраті часу), максимальної ефективності використання бюджетних коштів (сприяє економії коштів, які будуть направлені на забезпечення соціального благополуччя громади), законності (забезпечує правомірність отримання ти відмови у соціальних послугах), дотримання стандартів якості (сприяє мінімізації чи подоланню складних життєвих обставин клієнта), конфіденційності (впливає на психосоціальне здоров'я клієнта), соціальної справедливості [2].

Використання мультидисциплінарного підходу сприяє доступності соціальних послуг та розширення їх спектра, а також збільшення кількості клієнтів, які отримують соціальні послуги. Стан здоров'я, похилий вік та інші обставини часто перешкоджають громадянам отримати увесь спектр соціальних послуг. Саме організація роботи мультидисциплінарної команди сприяють покращенню надання цих послуг, забезпечуючи доступність. Надання соціальних послуг мультидисциплінарною

командою відповідно до індивідуальних потреб особи забезпечує адресність та індивідуальний підхід.

Мультидисциплінарна команда може надавати соціальні послуги як під час виїзду за місцем проживання особи (інформування, придбання та доставка продуктів харчування, медикаментів, перукарські послуги, надання консультацій та порад тощо), так і приймаючи замовлення на її виконання (ремонт одягу та взуття, прання білизни та ін.).

Залучення під час війни додатково ресурси європейських партнерів дозволило в деяких територіальних громадах збільшити кількість фахівців із соціальної роботи, тим самим стало можливим створення професійних та вмотивованих мультидисциплінарних команд. Це сприяло забезпеченості можливості надавати послуги максимально наближено до людей.

На законодавчому рівні теж відбувається перегляд ролі та сутності мультидисциплінарної команди в системі соціальних послуг. Зокрема, на сьогодні, зареєстрований проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про соціальні послуги» щодо удосконалення порядку надання соціальних послуг». Серед інших змін до законодавства пропонується «доповнити Закон новою статтею, якою визначаються поняття, форми роботи та основні завдання мультидисциплінарної команди, яка є функціонально виокремленою групою фахівців, об'єднаних спільною метою та завданнями щодо надання соціальної послуги (може включати фахівців із соціальної роботи, соціальних менеджерів, психологів, медичних, педагогічних працівників, фахівців із реабілітації, ерготерапевтів та ін.)» [1]. Ці зміни в законодавстві сприятимуть удосконаленню надання соціальних послуг в Україні та задоволення найкращих інтересів отримувачів таких соціальних послуг.

Отже, мультидисциплінарний підхід до надання соціальних послуг забезпечує комплексність отриманої послуги; сприяє доступності, адресності соціальних послуг, найповнішому задоволенню потреб отримувачів та здешевленню вартості соціальних послуг, наближенню до рівня європейських стандартів якості соціальних послуг; охоплює більшу чисельність отримувачів цих послуг; підвищує їх якість і тим самим покращує якість життя самих отримувачів. Це все сприяє формуванню соціального благополуччя громади вцілому.

Література

1. Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів готує до розгляду законопроект щодо удосконалення порядку надання соціальних послуг. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/254732.html
2. Порядок організації мультидисциплінарного підходу з надання соціальних послуг у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0354-12#Text> (дата звернення: 20.11.2024).
3. Савчук І. Г. Мультидисциплінарний підхід. *Словник суспільної географії*// URL: <https://geohub.org.ua/node/4281> (дата звернення: 20.11.2024).
4. Чернецький І. С., Сліпучіна І. А., Поліхун Н. І. Особливості застосування мультидисциплінарного підходу у STEM навчанні. <http://surl.li/bihrzw>